

NOTÍCIES

III Jornades d'Història del Moviment Obrer:
«Dones, treball i acció col·lectiva (1868-1936)»



Els dies 11 i 12 de març del 2021 varen tenir lloc de manera telemàtica les III Jornades d'Història del Moviment Obrer, dedicades en aquesta edició a la temàtica «Dones, treball i acció col·lectiva (1868-1936)». Aquest esdeveniment acadèmic estava programat inicialment per al 2020, però s'hagué d'ajornar a causa de la pandèmia. Organitzades pel Vicerectorat de Projecció Cultural i Seus Universitàries, el Servei d'Activitats Culturals i el Departament de Ciències Històriques i Teoria de les Arts de la Universitat de les Illes Balears, així com per les Fundacions Darder Mascaró, i coordinades pel doctor David Ginard, les jornades varen aplegar un centenar de participants.

L'objectiu d'aquesta activitat era analitzar el rol de les dones en el món del treball i en les diverses manifestacions del moviment obrer entre 1868 i 1936 a través d'investigacions recents, amb una mirada especial cap a les Illes Balears. El tret de sortida va ser l'11 de març, amb la ponència inaugural «Dones, acció política i sindicalisme en el marc de la II Internacional», a càrrec de la professora de la Universitat de Barcelona Teresa Abelló. Aquesta primera intervenció va posar de manifest l'impuls decisiu de figures

com August Babel i Clara Zetkin, que varen trencar amb el paternalisme i la incomprensió regnant en el diversos congressos de la Internacional Obrera respecte a la qüestió femenina.

Seguidament, es va dur a terme la Taula 1 «Ideologies obreres i emancipació femenina fins a la Guerra Civil», presentada per Lila Thomàs. La primera de les tres ponències va ser a càrrec de la doctora en Història Contemporània Dolors Marín, amb el títol «Les dones i el moviment llibertari». La doctora Marín va articular la seva recerca sobre les dones entorn a la pedagogia feminista, el món del sindicalisme, la propaganda i l'edició de textos, la transformació personal des del propi cos i l'acció política a peu de carrer, amb l'exemple de la vaga de dones de 1918 a Barcelona.

La següent aportació va ser la ponència «Les dones i el moviment comunista a Espanya i a les Balears (1920-1936)», del mateix David Ginard. El professor de la Universitat de les Illes Balears va reflexionar sobre la feblesa del primer feminisme comunista a Espanya i el seu creixement a partir de la Segona República, com reflecteixen publicacions com *El Comunista Balear* i *Nuestra Palabra*. Per acabar, i amb el títol «Dona i república. Mallorca (1840-1931)», la doctora Catalina Martorell va centrar la seva ponència en la lluita pel dret a l'educació i el paper de les dones en escoles laiques de l'illa, com l'Institut d'Estudis Superiors de Palma.

El 12 de març va començar amb la ponència d'Antoni Vidal «La dona dins el socialisme mallorquí del primer terç del segle XX», recordant el paper de figures del socialisme estatal, com Virgínia González o Amparo Martí, que varen tenir una influència destacable en el socialisme illenc. Seguidament, Elisabeth Ripoll va presentar la Taula 2 «Teories i experiències d'acció col·lectiva», amb un resum de l'aportació d'Isabel Peñarubia «Jornaleres i obreres mallorquines dels segles XIX i XX», que va oferir una mirada cap a les dones pageses, com les segadores o les collidores d'oliva, les especialistes i les treballadores del sector industrial.

A continuació, va ser el torn de Caterina Garcias Sabater, Paquita Canals Bauzà i Bàrbara Suau Font, amb «Renou de telers a Bunyola (1913-1936)», un projecte de recuperació de la memòria de les dones que varen treballar a Sa Fàbrica de teixits de Bunyola, que ja ha donat peu a una exposició i un documental. Per la seva banda, Ariana Domínguez va tractar de «La imatge de la dona a *El Obrero Balear* durant la Segona República (1931-1936)», aportant dades respecte de la participació femenina i la inclusió de temes de gènere en aquest setmanari referent del socialisme mallorquí.

L'última ponència, titulada «Dones i moviment obrer a Calvià (1900-1936)», va anar a càrrec de l'investigador Manel Suárez, que va fer una aportació sobre la participació de la dona en l'obrerisme d'aquesta localitat mallorquina, bastió del republicanisme durant la Segona República. Les jornades varen concloure amb la intervenció de l'historiador Pere Gabriel, precursor indiscutible de la historiografia del moviment obrer a les Illes Balears. Totes les ponències seran recollides en una publicació, com ja es va fer amb la primera edició dedicada a *La casa del Poble de Palma*, i la segona centrada en *El moviment obrer i les revolucions europees del 1917 a Mallorca*.¹

En resum, aquestes III Jornades d'Història del Moviment Obrer varen deixar constància, una vegada més, de l'interès que suscita aquest àmbit de recerca, recuperant aspectes de la història de les Illes Balears que fins a èpoques molt recents havien quedat relegades a l'oblit, fet que resulta especialment significatiu en el cas de la història de les dones. Emmarcades en la setmana de celebració del 8 de Març, les jornades han posat de manifest la necessitat de reivindicar l'aportació femenina a l'articulació de les demandes col·lectives de la classe obrera a les nostres illes.

Layla Dworkin

¹ David Ginard (coord.), *La Casa del Poble i el moviment obrer a Mallorca (1900-1936)*. Palma: Lleonard Muntaner Editor, 2016; id. (coord.), *Les revolucions de 1917. Europa, Espanya, Illes Balears*. Palma: Lleonard Muntaner Editor, 2019.